

Zrakoplovi - dezinfekcija

Nakon prijevoza osoba pod sumnjom na zarazu ili oboljelih od visokozaraznih bolesti potrebno je osigurati provođenje postupaka čišćenja i dezinfekcije zrakoplova, pri čemu je odgovornost zračne luke ugovaranje ovlaštenog izvoditelja za provedbu mjera dezinfekcije. Pri postupcima čišćenja i dezinfekcije koriste se metode i proizvodi pogodni za zrakoplov u najvišim prihvatljivim koncentracijama uz korištenje prikladne opreme za osobnu zaštitu.

Za zrakoplove se koriste **isključivo** sredstva (uključujući deterdžente/dezinfekcijska sredstva) odobrena za korištenje od strane **proizvođača zrakoplova** i originalne opreme (odobreni proizvodi uobičajeno su navedeni u priručniku za održavanje zrakoplova) te sukladne EU legislativi, odnosno hrvatskom zakonodavstvu. Sve metode postupaka izvode se sukladno uputama proizvođača zrakoplova.

U tablici su navedene aktivne tvari, uz uobičajene metode, koje se prema dostupnoj literaturi najčešće koriste za dezinfekciju u zrakoplovima uz napomenu kako u obzir dolaze i sredstva na bazi drugih aktivnih tvari ukoliko su odobrena od strane proizvođača zrakoplova. **Sva sredstva, uključujući i sredstva navedena u tablici, kao i metode koje se koriste za dezinfekciju, moraju biti u skladu s uputama proizvođača zrakoplova.**

Aktivna tvar	Prebrisavanje/radna karenca	Aerosolizacija/radna karenca
Sredstva na bazi aldehida	0.2 – 8% otopina, kontaktno vrijeme 10-30 minuta	
Vodikov peroksid	5% otopina, kontaktno vrijeme 10-30 minuta	
Alkohol	70% otopina, kontaktno vrijeme 10-30 minuta	Na manjim prostorima (do 1m ²), pogodno za tkanine, porozne i neporozne površine. Neprikladna metoda za stakla prozora.

Potrebni materijali za provođenje postupka dezinfekcije:

- 2 plastične kante od 10 litara svaka (jedna za otopinu dezinficijensa, druga za odlaganje potrepština potrebnih za dezinfekciju)
- 2 plastična lijevka za ulijevanje tekućina
- 20-30 litara čiste vode u kanistru (za miješati otopinu dezinficijensa)
- Dovoljan broj spužva (za čišćenje prljavštine)
- Dovoljan broj jednokratnih krpa za brisanje
- Špatula, lopatica, četkica, četka za čišćenje (za otklanjanje grubih nečistoća, fecesa, sadržaja povraćanja)
- Boca za prskanje (ručna prskalice), 2-5 litara
- Dezinficijens, koncentrirani, 1 litra po zrakoplovu (10 litara otopine spremne za uporabu po zrakoplovu)
- Kanistar s poklopcem od 20-30 litara, označen s „INFEKTIVNI OTPAD“ za odlaganje kontaminiranih tekućina i izlučevina
- Plastične vreće za odlaganje kontaminiranih materijala, PVC vezice, oznaku da se u vreći nalazi infektivni otpad ili neizbrisivi flomaster kojim se označi da se u vreći nalazi infektivni otpad
- Baterijska svjetiljka
- Oznaka koja naznačuje najraniji dopušteni ponovni ulazak u zrakoplov
- Traka i upozorenje s natpisom „ZABRANJEN ULAZ“
- Ljepljiva traka

Postupci dezinfekcije u zrakoplovima:

- Pripremiti otopinu za dezinfekciju prema uputama proizvođača
- Otvoriti i postaviti vreću za infektivni otpad pored vidljivo onečišćenog područja. Ukoliko iste nisu dostupne, na obične vreće naznačiti „INFECTIVNI OTPAD“.
- Površine koje zahtijevaju čišćenje i dezinfekciju na **sjedalu na kojem je sjedio pacijent, susjednim sjedalima u istom redu, susjednim redovima** i drugim područjima obuhvaćaju:
  - sjedište sjedala
  - nasloni za ruke na sjedalu
  - nasloni sjedala (metalni i/ili plastični dio)
  - stolić
  - zasune za sigurnosni pojas
  - kontrole za svjetla i zrak, gumb za pozivanje kabinskog osoblja te ručke koje se nalaze iznad glave
  - susjedne zidove i prozore
  - pojedinačni video monitor
  - sanitarne čvorove koji je koristio pacijent: ručke i brave na vratima, WC školjku, sjedalo WC školjke, slavinu, umivaonik, susjedne i suprotne zidove
- **Ostala područja** čistiti i dezinficirati sukladno uobičajenim protokolima za čišćenje propisanih od strane proizvođača
- S čišćenjem započeti na vrhu (kontrole za svjetla i zrak) te postupno nastaviti prema donjim dijelovima
- Ukloniti i zamijeniti sadržaj džepa sjedala. Karticu s uputama o sigurnosnim mjerama očistiti dezinficijensom.
- Papirnatim ručnicima ili drugim upijajućim materijalom očistiti vidljivo onečišćeno područje (ukloniti krute tvari i tekući otpad). Odložiti u vreću za infektivni otpad.
- Promijeniti rukavice u slučaju vidljivog onečišćenja ili oštećenja. Odložiti u vreću za infektivni otpad
- Izliti otopinu za dezinfekciju oko onečišćenog područja te koristeći papirnate ručnike otopinu rasporediti prema središtu. Nakon što je područje vlažno, papirnatim ručnicima očistiti područje te materijal odložiti u vreću za infektivni otpad
- Osigurati odgovarajuće vrijeme kontakta između dezinfekcijskog sredstva i površine radi uništenja mikroorganizama. Pridržavati se svih sigurnosnih mjera prema uputama (npr. osiguravanje odgovarajuće ventilacije u zatvorenim prostorima kao što su sanitarni čvorovi i izbjegavanje prskanja ili stvaranja aerosola).
- Promijeniti rukavice u slučaju vidljivog onečišćenja ili oštećenja. Odložiti u vreću za infektivni otpad
- Kontaminirana sjedala, jastučice i ostale tkanine staviti u vreću za infektivni otpad, zatvoriti te označiti za kasnije odlaganje ili dezinfekciju (Za pranje tkanina koristiti program s temperaturom vode najmanje 70°C uz uporabu deterdženta ili dezinfekcijskog sredstva najmanje 25 minuta. U slučaju programa s temperaturom manjom od 70°C koristiti sredstvo prikladno za pranje na niskim temperaturama u odgovarajućoj koncentraciji).
- Isprati vodom i osušiti područje. Eventualno preostale papirnate ručnike odložiti u vreću za infektivni otpad.
- Rukavice skinuti i odložiti u vreću za infektivni otpad.
- Zatvoriti vreću za infektivni otpad te osigurati adekvatan transport i zbrinjavanje.
- Kad su čišćenje i dezinfekcija završeni i rukavice skinute, ruke odmah oprati sapunom i vodom ili alkoholnim antiseptikom za ruke. Izbjegavati dodirivanje lica rukavicama ili neopranim rukama.
- Za čišćenje izbjegavati korištenje komprimiranog zraka ili vode pod pritiskom, isto kao i druge metode koje mogu prouzrokovati prskanje ili ponovnu aerosolizaciju zaraznog materijala. Usisavače koristiti samo nakon provedene odgovarajuće dezinfekcije.